

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT**

Priština, 21. oktobra 2019.godine
Br.ref.:AGJ 1455/19

AKTGJYKIM

në

rastin nr. KI10/18

Parashtrues

Fahri Deqani

Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, Pml. nr. 357/2017, të 22 dhjetorit 2017

GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

e përbërë nga:

Arta Rama-Hajrizi, kryetare
Bajram Ljatifi, zëvendëskryetar
Bekim Sejdiu, gjyqtar
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, gjyqtare
Gresa Caka-Nimani, gjyqtare
Safet Hoxha, gjyqtar
Radomir Laban, gjyqtar
Remzije Istrefi-Peci, gjyqtare dhe
Nexhmi Rexhepi, gjyqtar

Parashtruesi i kërkesës

1. Kërkesa është dorëzuar nga Fahri Deqani (në tekstin e mëtejme: parashtruesi i kërkesës), i përfaqësuar nga Ekrem Shabani, avokat në Ferizaj.

Vendimi i kontestuar

2. Parashtruesi i kërkesës e konteston Aktgjykimin e Gjykatës Supreme të Kosovës Pml. nr. 357/2017, të 22 dhjetorit 2017, me të cilin ishte refuzuar si e pabazuar kërkesa e parashtruesit për mbrojtjen e ligjshmërisë kundër Aktvendimit të Gjykatës së Apelit, PN1. nr. 2156/2017, të 6 dhjetorit 2017 dhe Aktvendimit të Gjykatës Themelore në Ferizaj, Departamenti për Krime të Rënda (në tekstin e mëtejme: Gjykata Themelore në Ferizaj), PKR. nr. 155/15, të 24 nëntorit 2017.
3. Vendimi i kontestuar i është dorëzuar parashtruesit të kërkesës më 28 dhjetor 2017.

Objekti i çështjes

4. Objekti i çështjes së kërkesës është vlerësimi i kushtetutshmërisë së aktgjykimit të kontestuar, me të cilin pretendohet të jenë shkelur të drejtat e parashtruesit të kërkesës të garantuara me nenet 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë] dhe 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Kushtetuta).

Baza juridike

5. Kërkesa bazohet në paragrafët 1 dhe 7 të nenit 113 [Jurisdiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, në nenet 22 [Procedimi i kërkesës] dhe 47 [Kërkesa Individuale] të Ligjit për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës, nr. 03/L-121 (në tekstin e mëtejme: Ligji) dhe në rregullin 32 [Parashtrimi i kërkesave dhe përgjigjeve] të Rregullores së punës të Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Rregullorja e punës).
6. Më 31 maj 2018, Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata), miratoi në seancë administrative plotësim-ndryshimin e Rregullores së punës, e cila u publikua në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës më 21 qershor 2018 dhe hyri në fuqi 15 (pesëmbëdhjetë) ditë pas publikimit të saj. Rrjedhimisht, gjatë shqyrtimit të kërkesës Gjykata i referohet dispozitave juridike të rregullores së re në fuqi.

Procedura në Gjykatën Kushtetuese

7. Më 17 janar 2018, parashtruesi i kërkesës e dorëzoi kërkesën në Gjykatë.
8. Më 19 janar 2018, Kryetarja e Gjykatës caktoi gjyqtaren Snezhana Botusharova gjyqtare raportuese dhe Kolegjin shqyrtues të përbërë nga gjyqtarët: Almiro Rodrigues (kryesues), Ivan Čukalović dhe Selvete Gërzhaliu-Krasniqi.
9. Më 23 janar 2018, Gjykata njoftoi përfaqësuesin ligjor të parashtruesit për regjistrimin e kërkesës dhe kërkoi nga ai që të paraqesë autorizimin për përfaqësim në Gjykatën Kushtetuese, si dhe dokumentet shtesë dhe informatat që kanë të bëjnë me kërkesën. Një kopje e kërkesës i është dërguar Gjykatës Supreme të Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata Supreme).
10. Më 6 shkurt 2018, parashtruesi dorëzoi vetëm autorizimin për përfaqësim.

11. Më 8 shkurt 2018, Qendra Kosovare për Rehabilitimin e të Mbijetuarve të Torturës (në tekstin e mëtejme: QKRMT) paraqiti një shkresë, të titulluar “*Shkresë në cilësinë e palës së tretë lidhur me kërkesën KI10/18 të paraqitur në Gjykatën Kushtetuese lidhur me çështjen penale kundër Fahri Deqanit*”.
12. Më 1 mars 2018, Gjykata kërkoi nga përfaqësuesi ligjor i parashtruesit të kërkesës të dorëzojë vendimet e gjykatave të rregullta përkitazi me vazhdimin e paraburgimit dhe informatave lidhur me fazën e procedurës penale kundër parashtruesit të kërkesës.
13. Më 9 mars 2018, përfaqësuesi ligjor i parashtruesit të kërkesës dorëzoi dokumentet e kërkuara në Gjykatë.
14. Më 16 qershor 2018, u përfundoi mandati gjyqtarëve: Snezhana Botusharova dhe Almiro Rodrigues. Më 26 qershor 2018, u përfundoi mandati gjyqtarëve: Altay Suroy dhe Ivan Čukalović.
15. Më 9 gusht 2018, Presidenti i Republikës së Kosovës emëroi gjyqtarët e rinj: Bajram Ljatifi, Safet Hoxha, Radomir Laban, Remzije Istrefi-Peci dhe Nexhmi Rexhepi.
16. Më 22 gusht 2018, Kryetarja caktoi gjyqtarin Nexhmi Rexhepi gjyqtar raportues.
17. Më 1 tetor 2018, Kryetarja caktoi Kolegjin e ri, të përbërë nga gjyqtarët: Arta Rama-Hajrizi, (kryesuese), Selvete Gërzhaliu – Krasniqi dhe Safet Hoxha.
18. Më 19 tetor 2018, Gjykata kërkoi nga parashtruesi i kërkesës që ta njoftojë lidhur me zhvillimet më të fundit përkitazi me procedurën e vazhdimin të paraburgimit dhe procedurën penale kundër tij. Përfaqësuesi i parashtruesit të kërkesës nuk dorëzoi informatat e kërkuara nga Gjykata.
19. Më 22 korrik 2019, Gjykata kërkoi nga Gjykata Themelore në Ferizaj që t’ia dorëzojë vendimet tjera lidhur me rastin.
20. Më 7 gusht 2019, Gjykata Themelore në Ferizaj dorëzoi në Gjykatë: Aktgjykimin e Gjykatës Themelore në Ferizaj PKR nr. 155/15 të 6 prillit 2018, Aktgjykimin e Gjykatës së Apelit të Kosovës, PAKR nr. 324/2018 të 7 gushtit 2018, si dhe Aktgjykimin e Gjykatës Supreme të Kosovës, PML. Nr. 19/2019 të 19 shkurtit 2019.
21. Më 8 tetor 2019, Kolegji shqyrtues shqyrtoi raportin e Gjyqtarit raportues dhe njëzëri i rekomandoi Gjykatës pranueshmërinë e kërkesës.
22. Në të njëjtën ditë, Gjykata me shumicë votash konstatoi se Aktgjykimi i Gjykatës Supreme të Kosovës Pml. nr. 357/2017, i 22 dhjetorit 2017, nuk është në pajtueshmëri me nenin 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë], paragrafi 1, pika (2) të Kushtetutës, në lidhje me nenin 5 (E drejta për liri dhe siguri), paragrafi 3 të KEDNJ-së.

Përmbledhja e fakteve

Procedura penale fillestare

23. Më 31 korrik 2010, filloi zbatimimi i masës së paraburgimit ndaj parashtruesit të kërkesës.
24. Më 16 shkurt 2011, Prokurori Publik i Qarkut në Pejë ngriti Aktakuzën PP nr. 283/2010 kundër parashtruesit të kërkesës, për shkak të dyshimit të bazuar se kishte kryer veprat penale të “*shtytjes në kryerjen e veprës penale të vrasjes së rëndë*” sipas nenit 147 [Vrasja e rëndë], paragrafi 1, nënparagrafi 4, lidhur me nenin 24 [Shtytja] të Kodit të Përkohshëm Penal të Kosovës (në tekstin e mëtejshëm: KPPK) dhe “vrasje në tentativë” sipas nenit 146 [Vrasja] në lidhje me nenet 20 [Tentativa] dhe 23 [Bashkëkryerja] të KPPK-së.
25. Më 3 shtator 2012, me Aktgjykimin e Gjykatës së Qarkut në Pejë (në tekstin e mëtejshëm: Gjykata e Qarkut) P. Nr. 137/2011, parashtruesi i kërkesës u shpall fajtor për kryerjen e veprave penale “shtytje në kryerjen e veprës penale të vrasjes së rëndë” dhe “vrasje në tentativë” dhe u dënua me pesëmbëdhjetë (15) vjet burgim.
26. Në një datë të paspecifikuar, kundër aktgjykimit të lartpërmendur të Gjykatës së Qarkut, parashtruesi paraqiti ankesë për shkak të shkeljeve thelbësore të dispozitave të procedurës penale, vërtetim të gabuar dhe jo të plotë të gjendjes faktike, shkeljes së ligjit penal dhe vendimit mbi dënimin.
27. Më 26 nëntor 2013, Gjykata e Apelit me Aktvendimin PAKR. nr. 100/2013, aprovoi ankesën e parashtruesit, anuloi Aktgjykimin e Gjykatës së Qarkut dhe e ktheu çështjen penale në Gjykatën Themelore në Pejë, Departamenti për Krime të Rënda (në tekstin e mëtejshëm: Gjykata Themelore në Pejë), për rigjykim. Përveç kësaj, Gjykata e Apelit vendosi ta vazhdojë masën e paraburgimit ndaj parashtruesit të kërkesës.
28. Në aktvendimin e saj, Gjykata e Apelit konstatoi se aktgjykimi i gjykatës së shkallës së parë ishte nxjerrë në shkelje të ligjit penal dhe procedurës penale. Së pari, Gjykata e Apelit konstatoi se dispozitivi i Aktgjykimi i Gjykatës së Qarkut ishte i paqartë, i pakuptueshëm dhe kontradiktor në raport me përmbajtjen e Aktgjykimit. Së dyti, Gjykata e Apelit vërejti se nuk është e qartë se në bazë të cilës aktakuzë, Gjykata e Qarkut ka gjykuar në këtë çështje penale. Së treti, Gjykata e Apelit theksoi se Gjykata e Qarkut nuk qartësoi se në cilat fakte apo prova mbështetet aktgjykimin e saj. Në lidhje me këtë, Gjykata e Apelit vërejti se Gjykata e Qarkut vetëm kishte përshtetur deklaratat e dëshmitarëve dhe dëshmi të pranuar gjatë shqyrtimit gjyqësor, pa vlerësuar saktësinë e tyre. Rrjedhimisht, në lidhje me këtë konstatim, Gjykata konkludoi se aktgjykimi i Gjykatës së Qarkut përfshinte shkelje esenciale të dispozitave të procedurës penale, përkatësisht nenit 403, paragrafi 12, të Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale të Kosovës (në tekstin e mëtejshëm: KPPPK). Së katërti, Gjykata e Apelit gjeti se Gjykata e Qarkut nuk kishte vërtetuar në mënyrë të drejtë dhe të plotë gjendjen faktike. Në fund, Gjykata e Apelit konkludoi se gjykata e shkallës së parë duhet t'i eliminohet të gjitha vërejtjet e dhëna nga Gjykata e Apelit, duke

vlerësuar dhe shqyrtuar të gjitha provat me saktësi dhe të nxjerrë një vendim të drejtë dhe ligjor.

29. Në bazë të parashtrësave të dorëzuara nga parashtruesi i kërkesës më 9 mars 2018, Gjykata Themelore në Pejë kishte mbajtur tetëmbëdhjetë (18) seanca, mirëpo deri më datën e lartcekur, gjegjësisht 9 mars 2018 nuk kishte nxjerrë vendim përkitazi me parashtruesin e kërkesës.

Procedura përkitazi me vazhdimin e paraburgimit të parashtruesit të kërkesës

30. Gjykata rikujton se më 26 nëntor 2013, Gjykata e Apelit me Aktgjykimin PAKR. nr. 100/2013, të 26 nëntorit 2013, vendosi të vazhdojë masën e paraburgimit ndaj parashtruesit të kërkesës. Rrjedhimisht, nga 26 nëntori 2013 deri në këtë datë, paraburgimi i parashtruesit të kërkesës është vazhduar çdo dy muaj nga Gjykata Themelore në Ferizaj.
31. Në kërkesën e tij, parashtruesi dorëzoi vetëm vendimet e gjykatës në lidhje me vazhdimin e paraburgimit të tij, të nxjerra në vitin 2017 dhe 2018, përkatësisht vendimet e Gjykatës Themelore në Ferizaj, PKR. nr. 155/15, të 30 marsit 2017; të 29 majit 2017; të 27 korrikut 2017; të 26 shtatorit 2017; të 24 nëntorit 2017; dhe 23 janarit 2018.
32. Në secilën nga vendimet e Gjykatës Themelore në Ferizaj, të dorëzuara në Gjykatë, arsyetimi i Gjykatës Themelore ishte si në vijim:

“Sipas vlerësimit të kryetarit të trupit gjykues kundër të pandehurit Fahri Deçani, ende ekzistojnë arsye ligjore për vazhdimin e paraburgimit, siç parashihet në nenin 187 par. 1, nën. 1.1 dhe 1.2 pika 1.2.3 të KPPK-së, pasi ekziston dyshimi i bazuar se ai ka kryer veprat penale për të cilat akuzohet me Aktakuzë, dhe që ky dyshim rezulton nga parashtrësat e bashkangjitura në aktakuzë të cilat janë pjesë integrale të dosjes së lëndës.

Kryetari i trupit gjykues konsideron se ka bazë ligjore për vazhdimin e paraburgimit kundër të akuzuarit konform nenit 187 par.1 nënpar. 1.2 pika 1.2.3 të KPPK-së, duke pasur parasysh peshën e rëndë të veprës penale, mënyrën e kryerjes së veprës penale, rrethanat dhe ambientin në të cilat është kryer vepra penale, e sidomos faktin se ende janë të acaruar marrëdhëniet në mes të familjes së pandehurit Fahri Deçani dhe familjes së të ndjerit [B.K.] të të besohet se me lëshuarjen e të pandehurit në liri mund të vijë deri te përsëritja e veprës penale ose veprave të ngjashme.

Kryetari i trupit gjykues mori gjithashtu parasysh masat e tjera të parapara me nenin 173 paragrafi 1 i KPPK-së, por sipas vlerësimit të gjykatës nuk do të ishte e mjaftueshme për zbatimin e suksesshëm të procedurave penale dhe për parandalimin e përsëritjes së veprave penale nga i pandehuri.”

33. Parashtruesi i kërkesës ushtroi ankesë kundër vendimeve të lartpërmendura të Gjykatës Themelore në Ferizaj në Gjykatën e Apelit.

34. Në ankesat e tij kundër Aktvendimeve të Gjykatës Themelore, të parashtruara gjatë vitit 2018, parashtruesi i kërkesës thekson se Gjykata Themelore *“nuk ka dhënë asnjë bazë ligjore për të cilën do të mund të vazhdohej kjo masë”* dhe se arsyetimi i Gjykatës Themelore se ai mund të përsërisë veprat penale është i paqëndrueshëm. Më tej, parashtruesi i kërkesës pretendoi se pas tetë (8) viteve në paraburgim *“ka pushuar cdo arsye për të cilin është caktuar ky paraburgim [...]”*. Në fund, parashtruesi i kërkesës specifikon se vazhdimi i paraburgimit ndaj tij është shkelje e të gjitha të drejtave themelore të përcaktuara si *“me akte vendore gjithashtu edhe me konventa ndërkombëtare”*, për arsye se *“[...] qendrimi nën masën e paraburgimit për rreth 8 vite përben shkelje themelore të parimit të gjyqimit të drejtë dhe në kohe të arsyeshme si dhe suprimon parimin e prezumimit të pafajsis [...]”*.

35. Gjykata e Apelit i refuzoi ankesat e parashtruesit të kërkesës si të pabazuara. Në katër (4) Aktvendimet e Gjykatës së Apelit [PN1. nr. 2156/2017, 5 prillit 2017; të 2 gushtit 2017; të 5 tetorit 2017 dhe të 6 dhjetorit 2017] në lidhje me pretendimet e parashtruesit të kërkesës, arsyetimi i gjykatës ishte si në vijim:

“[...] se ekziston dyshimi i bazuar se i pandehuri është kryrës i veprës penale se ka bazë ligjore për vazhdimin e paraburgimit konform nenit 187 par.1 nënpar. 1.2 pika 1.2.3 të KPPK-së, duke pasur parasysh peshën e rëndë të veprës penale, mënyrën e kryerjes së veprës penale, rrethanat dhe ambientin në të cilat është kryer vepra penale, e sidomos faktin se ende janë të acaruar marrëdhënien në mes të familjes së pandehurit Fahri Deçani dhe familjes së të ndjerit [B.K.] lë të besohet se me lëshuarjen e të pandehurit në liri mund të vijë deri te përsëritja e veprës penale e të njëjtës natyrë apo ndonjë vepër penale tjetër; [...]”

36. Rrjedhimisht, Gjykata e Apelit arriti në përfundimin se Gjykata Themelore në Ferizaj ka vepruar në mënyrë të drejtë kur e vazhdoi paraburgimin e parashtruesit të kërkesës.

37. Në një datë të paspecifikuar, parashtruesi i kërkesës, kundër Aktvendimit të Gjykatës së Apelit PN1. nr. 2156/2017, me pretendimin për shkelje të procedurës penale dhe të ligjit penal, parashtroi kërkesë për mbrojtjen e ligjshmërisë në Gjykatën Supreme. Përveç kësaj, parashtruesi i kërkesës kërkoi nga Gjykata Supreme që t'i anulojë vendimet e Gjykatës Themelore në Ferizaj dhe Gjykatës së Apelit, të ndërpresë masën e paraburgimit dhe të vendosë një masë tjetër alternative, përkatësisht arrestin shtëpiak.

38. Më 22 dhjetor 2017, me Aktgjykimin PML. nr. 357/2017, Gjykata Supreme e refuzoi kërkesën e parashtruesit për mbrojtjen e ligjshmërisë si të pabazuar.

39. Në aktgjykimin e saj, Gjykata Supreme vlerësoi se:

“Sipas vlerësimit të kësaj gjykate pretendimet e mësipërme janë të pabazuara ngase në këtë çështje penalo juridike nga shkresat e lendes, kryesisht nga kallëzimi penal, procesverbalet mbi marrjen në pyetje të dëshmitarëve, si dhe provat tjera të mbledhura në bazë të cilave është ngritur aktakuza rezulton se ekziston dyshimi i bazuar se i pandehuri është kryrës i veprës penale, me çka janë plotësuar kushtet ligjore nga neni 187

par.1 nen par.1.1 të KPPK për vazhdimin e paraburgimit, kurse a do të argumentohen këto fakte do të vlerësohet në fazat e mëtejme të procedurës penale.

Gjithashtu, kjo Gjykatë vlerëson se ka bazë ligjore për vazhdimin e paraburgimit konform nenit 187 par. 1 nënpar. 1.2 pika 1.2.3 të KPPK-së, duke pasur parasysh peshën e rëndë të veprës penale, mënyrën e kryerjes së veprës penale, rrethanat dhe ambientin në të cilat është kryer vepra penale, e sidomos faktin se ende janë të acaruar marrëdhënien në mes të familjes së pandehurit Fahri Deçani dhe familjes së të ndjerit Bekim Krasniqi, lë të besohet se me lëshuarjen e të pandehurit në liri mund të vijë deri te përsëritja e veprës penale.”

40. Në fund, Gjykata Supreme përfundoi se në rastin konkret nuk ka shkelje thelbësore të dispozitave të procedurës penale “sepse si gjykata e shkallës së parë e po ashtu edhe ajo e shkallës së dytë kanë bërë vlerësimin dhe arsyetimin e duhur, dhe në bazë të vlerësimit të tillë, kanë nxjerrë aktvendimet duke dhënë edhe arsyet të mjaftueshme, të cilat si të drejta i pranon edhe kjo Gjykatë.”
41. Bazuar në vendimet në dispozicion të Gjykatës, Gjykata Themelore në Ferizaj vazhdoi paraburgimin e parashtruesit të kërkesës deri më 23 mars 2018.

Procedura penale ndaj parashtruesit të kërkesës pas kthimit të rastit të tij në rigjykim

42. Në bazë të parashtrësave të dorëzuara nga parashtruesi i kërkesës më 9 mars 2018, Gjykata Themelore në Pejë që nga momenti i kthimit të procedurës në rigjykim deri më datën e lartcekur, gjegjësisht 9 mars 2018, kishte mbajtur tetëmbëdhjetë (18) seanca.
43. Ndërkohë që në bazë të parashtrësave të dorëzuara nga Gjykata Themelore në Ferizaj, të kërkuar nga Gjykata, parashtruesi i kërkesës me Aktgjykimin e Gjykatës Themelore në Ferizaj [PKR nr. 155/15], të 6 prillit 2018, ishte shpallur fajtor për kryerjen e veprës penale vrasje e rëndë në shtytje nga neni 147, pika 4 lidhur me nenin 24 të KPK-së, dhe në bashkëkryerje për veprën penale vrasje në tentativë nga neni 146 lidhur me nenin 20 dhe 23 të KPK-së, dhe e dënoi atë me burgim.
44. Kundër aktgjykimit të lartcekur të Gjykatës Themelore në Ferizaj, parashtruesi i kërkesës kishte parashtruar ankesë.
45. Më 7 gusht 2018, Gjykata e Apelit, me Aktgjykimin [PAKR. Nr. 324/2018,] refuzoi ankesën e parashtruesit dhe vërtetoi Aktgjykimin e Gjykatës Themelore. Kundër Aktgjykimit të Gjykatës së Apelit, parashtruesi parashtroi kërkesë për mbrojtje të ligjshmërisë në Gjykatën Supreme.
46. Më 19 shkurt 2019, Gjykata Supreme, me Aktgjykimin [PML. Nr. 19/2019,] refuzoi si të pabazuar kërkesën për mbrojtje të ligjshmërisë kundër Aktgjykimit të lartcekur të Gjykatës së Apelit të parashtruar nga parashtruesi i kërkesës.

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

47. Në kërkesën e tij, parashtruesi shprehimisht konteston vendimet e gjykatave të rregullta lidhur me vazhdimin e paraburgimit të parashtruesit të kërkesës, përkatësisht Aktvendimin e Gjykatës Themelore në Ferizaj PKR. nr. 155/15, të 24 nëntorit 2017, Aktvendimin e Gjykatës së Apelit PN1. nr. 2156/2017, të 6 dhjetorit 2017 dhe Aktgjykimin e Gjykatës Supreme PML. nr. 357/2017, të 22 dhjetorit 2017.
48. Në këtë drejtim, parashtruesi i kërkesës pretendon se vendimet e kontestuarra kanë shkelur të drejtën e tij të garantuar me nenin 29 [E Drejta për Liri dhe Siguri], paragrafi 4, dhe nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës.
49. Lidhur me nenin 31, paragrafi 2 të Kushtetutës, parashtruesi i kërkesës pretendon se *"[...] me vendimet e lartcekura që më shumë se 7 vite i është vazhduar masa e paraburgimit, me pretendimin se ekziston dyshimi i bazuar e në fakt [nuk] janë shpërfillur të drejtat e tij themelore kushtetuese, pasi që kësaj lënde tanimë nuk po i dihet fundi, se kur do të përfundojë."*
50. Parashtruesi i kërkesës më tej pretendon se: *"qëndrimi edhe më tutje i të pandehurit nën masën e paraburgimit është shkelje e të gjitha të drejtave themelore të përcaktuara si me akte vendore gjithashtu edhe me konventa ndërkombëtare si dhe qëndrimi në masën e paraburgimit me mbi shtatë vjet përbën shkelje themelore të parimit për gjykim të drejtë si dhe suprimon parimin e prezumimit të pafajësisë, duke pasur parasysh se i pandehuri po e vuan një dënim dhe jo masë të sigurisë siç është përcaktuar me ligj."*
51. Në fund, parashtruesi kërkoi nga Gjykata: *"[...] që të konstatojë se në rastin e të akuzuarit Fahri Deqani ka pasur shkelje flagrante të të drejtave të tij themelore kushtetuese, dhe atë të neneve 29 dhe 31 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, në atë mënyrë që të shpallë të pavlefshëm vendimet e gjykatave të rregullta lidhur me shqiptimin e masës së paraburgimit dhe që [parashtruesi i kërkesës] të lirohet nga [paraburgimi]."*

Dispozitat relevante ligjore

Kushtetuta e Republikës së Kosovës

Neni 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë] i Kushtetutës:

"1. Secilit i garantohet e drejta e lirisë dhe sigurisë. Askush nuk mund të privohet nga liria me përjashtim të rasteve të parapara me ligj dhe me vendim të gjykatës kompetente, si në vijim:

(1) pas shpalljes së dënimit me burgim për kryerjen e veprës penale;

(2) për dyshim të bazuar për kryerje të veprës penale, vetëm kur privimi nga liria me një bazë të arsyeshme konsiderohet i domosdoshëm për të parandaluar kryerjen e një vepre tjetër penale dhe vetëm për një periudhë të shkurtër kohore para gjyimit në mënyrën e përcaktuar me ligj.

[...]

2. Çdokush që privohet nga liria, duhet të vihet në dijeni menjëherë, për arsyet e privimit, në gjuhën që ajo/ai e kupton. Njoftimi me shkrim mbi arsyet e privimit duhet të bëhet sa më shpejt që të jetë e mundshme. Çdokush që privohet nga liria pa urdhër të gjykatës, brenda dyzet e tetë (48) orësh duhet të dërgohet përpara gjyqtarit, i cili vendos për paraburgimin ose lirimin e tij/saj, jo më vonë se dyzet e tetë (48) orë nga momenti kur personi i privuar është sjellë para gjykatës. Çdokush që arrestohet, ka të drejtën që të nxirret në gjykim brenda një periudhe të arsyeshme, ose të lirohet në pritje të gjykimit, me përjashtim kur gjyqtari konstaton se personi përbën rrezik për komunitetin ose ka rrezik për ikjen e saj/tij para gjykimit.

[...]

4. Çdokush që i hiqet liria me arrest ose ndalim, gëzon të drejtën që të përdorë mjete juridike për të sfiduar ligjshmërinë e arrestit ose të ndalimit. Rasti do të vendoset nga gjykata brenda një afati sa më të shkurtër dhe nëse arresti ose ndalimi është i paligjshëm, do të urdhërohet lirimi i personit.”

Neni 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm]

1. Çdokujt i garantohet mbrojtje e barabartë e të drejtave në procedurë para gjykatave, organeve të tjera shtetërore dhe bartësve të kompetencave publike.

2. Çdokush gëzon të drejtën për shqyrtim publik të drejtë dhe të paanshëm lidhur me vendimet për të drejtat dhe obligimet ose për cilëndo akuzë penale që ngrihet kundër saj/tij brenda një afati të arsyeshëm, nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme, e themeluar me ligj.

3. Gjykimi është publik, me përjashtim të rasteve kur gjykata, në rrethana të veçanta, konsideron se, në të mirë të drejtësisë, është i domosdoshëm përjashtimi i publikut, ose i përfaqësuesve të medieeve, sepse prania e tyre do të përbënte rrezik për rendin publik ose sigurinë kombëtare, interesat e të miturve, ose për mbrojtjen e jetës private të palëve në proces, në mënyrën e përcaktuar me ligj.

4. Çdokush i akuzuar për vepër penale ka të drejtë t'u bëjë pyetje dëshmitarëve dhe të kërkojë paraqitjen e detyrueshme të dëshmitarëve, të ekspertëve dhe të personave të tjerë, të cilët mund të sqarojnë faktet.

5. Çdokush i akuzuar për vepër penale, prezumohet të jetë i pafajshëm derisa të mos dëshmohet fajësia e tij/saj, në pajtim me ligjin.

6. Ndihma juridike falas do t'u mundësohet atyre që nuk kanë mjete të mjaftueshme financiare, nëse një ndihmë e tillë është e domosdoshme për të siguruar qasjen efektive në drejtësi.

7. Procedurat gjyqësore që përfshijnë të miturit rregullohen me ligj, duke respektuar rregullat dhe procedurat e veçanta për të miturit.

Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut

Neni 5 (E drejta për liri dhe siguri) i KEDNJ-së:

1. Çdokush ka të drejtën e lirisë e të sigurisë personale. Askujt nuk mund t'i hiqet liria, me përjashtim të rasteve që vijnë dhe në përputhje me procedurën e parashikuar me ligj:

a) kur burgoset ligjërisht pas një dënimi të dhënë nga një gjykatë kompetente;

[...]

c. kur arrestohet ose ndalohet ligjërisht për t'u çuar përpara autoritetit gjyqësor kompetent pas dyshimit të arsyeshëm se ka kryer një vepër penale ose kur çmohet në mënyrë të arsyeshme e nevojshme për të parandaluar kryerjen prej tij të veprës penale ose largimin e tij pas kryerjes së saj;

[...]

3. Çdo person i arrestuar ose i paraburgosur në rrethanat e parashikuara në paragrafin 1/c të këtij neni duhet të çohet menjëherë përpara një gjyqtari ose një zyrtari tjetër të autorizuar me ligj për të ushtruar funksione gjyqësore dhe ka të drejtë të gjykohet brenda një afati të arsyeshëm ose të lirohet në gjykim e sipër. Lirimi mund të kushtëzohet me dhënien e garancive për t'u paraqitur në procesin gjyqësor.

4. Çdo person, të cilit i është hequr liria me arrestim ose me burgim, ka të drejtë të bëjë ankim në gjykatë me qëllim që kjo e fundit të vendosë, brenda një afati të shkurtër, për ligjshmërinë e burgimit të tij dhe të urdhërojë lirimin, në qoftë se burgimi është i paligjshëm."

[...]

Neni 6 (E drejta për një proces të rregullt)

1. Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, publikisht dhe brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme, e krijuar me ligj, e cila do të vendosë si për mosmarrëveshjet në lidhje me të drejtat dhe detyrimet e tij të natyrës civile, ashtu edhe për bazueshmërinë e çdo akuze penale në ngarkim të tij. Vendimi duhet të jepet publikisht, por prania në sallën e gjykatës mund t'i ndalohet shtypit dhe publikut gjatë tërë procesit ose gjatë një pjese të tij, në interes të moralit, të rendit publik ose sigurisë kombëtare në një shoqëri demokratike, kur kjo kërkohet nga interesat e të miturve ose mbrojtja e jetës private të palëve në proces ose në shkallën që çmohet tepër e nevojshme nga gjykata, kur në rrethana të veçanta publiciteti do të dëmtojte interesat e drejtësisë.

2. Çdo person i akuzuar për një vepër penale prezumohet i pafajshëm, derisa fajësia e tij të provohet ligjërisht.

3. Çdo i akuzuar për një vepër penale ka të drejtat minimale të mëposhtme:

- a. të informohet brenda një afati sa më të shkurtër, në një gjuhë që ai e kupton dhe në mënyrë të hollësishme, për natyrën dhe për shkakun e akuzës që ngrihet ndaj tij;
- b. t'i jepet koha dhe lehtësitë e përshtatshme për përgatitjen e mbrojtjes;
- c. të mbrohet vetë ose të ndihmohet nga një mbrojtës i zgjedhur prej tij, ose në qoftë se ai nuk ka mjete të mjaftueshme për të shpërblyer mbrojtësin, t'i mundësohet ndihma ligjore falas kur këtë e kërkojnë interesat e drejtësisë;
- d. të pyesë ose të kërkojë që të merren në pyetje dëshmitarët e akuzës dhe të ketë të drejtën e thirrjes dhe të pyetjes të dëshmitarëve në favor të tij, në kushte të njëjta me dëshmitarët e akuzës;
- e. të ndihmohet falas nga një përkthyes në qoftë se nuk kupton ose nuk flet gjuhën e përdorur në gjyq.

Kodi Nr. 04/L-123 i Procedurës Penale të Republikës së Kosovës (publikuar në Gazetën Zyrtare më 28 dhjetor 2012)

Neni 5

Gjykimi i drejtë, i paanshëm dhe në afat të arsyeshëm

1. Çdo person i dyshuar ose i akuzuar për vepër penale ka të drejtë të kërkojë procedurë të paanshme penale të zbatuar në kohë të arsyeshme.
2. Gjykata detyrohet të kujdeset që procedura të zbatohet pa zvarritje dhe të pengohet çdo keqpërdorim i të drejtave që u përkasin pjesëmarrësve në procedurë.
3. Çdo heqje lirie, e sidomos kohëzgjatja e paraburgimit në procedurë penale, duhet zvogëluar në kohën sa më të shkurtër të mundshme.
4. Kushdo që është privuar nga liria me arrest menjëherë njoftohet në gjuhën që e kupton për arsyet e heqjes së lirisë. Kushdo që privohet nga liria pa urdhër të gjykatës sillet para gjyqtarit të gjykatës themelore në juridiksionin e arrestimit brenda dyzet e tetë (48) orëve. Gjyqtari vendos për caktimin e paraburgimit, në pajtim me Kapitullin X të këtij Kodi.

Neni 187

Kushtet e nevojshme për caktimin e paraburgimit

1. Gjykata mund të caktojë paraburgim ndaj një personi vetëm nëse në mënyrë të qartë ka gjetur se:
 - 1.1. ekziston dyshim i bazuar se personi i tillë ka kryer vepër penale;
 - 1.2. përmbushet njëri nga kushtet e mëposhtme:
 - 1.2.1. kur ai fshihet, kur identiteti i tij nuk mund të vërtetohet ose kur ekzistojnë rrethana të tjera që tregojnë se ekziston rrezik i ikjes së tij;
 - 1.2.2. kur ka arsye për të besuar se ai do të asgjësojë, fshehë, ndryshojë ose falsifikojë provat e veprës penale, ose kur rrethanat e posaçme tregojnë se ai do të pengojë rrjedhën e procedurës penale duke ndikuar në dëshmitarë, në të dëmtuarit apo në bashkëpjesëmarrësit; ose
 - 1.2.3. kur pesha e veprës penale, mënyra ose rrethanat në të cilat është kryer vepra penale, karakteristikat e tij personale, sjellja e mëparshme, ambienti dhe kushtet nën të cilat ai jeton ose ndonjë rrethanë tjetër personale tregojnë rrezikun se ai mund ta përsërisë veprën penale, ta

përfundojë veprën e tentuar penale ose ta kryejë veprën penale për të cilën është kanosur ta kryej.

1.3. masat më të buta për sigurimin e pranisë së të pandehurit të parapara në nenin 173 të këtij Kodi do të ishin të pamjaftueshme për të siguruar praninë e personit të tillë, të parandalojë përsëritjen e veprës penale dhe të sigurojë zbatimin e suksesshëm të procedurës penale.

[...]

Neni 193

Caktimi i paraburgimit pas ngritjes së aktakuzës

1. Pas ngritjes së aktakuzës dhe deri në përfundim të shqyrtimit gjyqësor, paraburgimi mund të caktohet, vazhdohet ose të hiqet vetëm me aktvendim të gjyqtarit të vetëm gjykues, kryetarit të trupit gjykues ose trupit gjykues në seancë. Gjyqtari i vetëm gjykues ose kryetari i trupit gjykues së pari dëgjon mendimin e prokurorit të shtetit kur procedura është filluar me kërkesën e tij dhe mendimin e të pandehurit ose mbrojtësit. Kundër aktvendimit palët kanë të drejtë ankese. Neni 189, paragrafët 3. dhe 4. të këtij Kodi zbatohen përshtatshmërisht.

2. Pasi të kalojnë dy (2) muaj nga aktvendimi i fundit për paraburgim, gjyqtari i vetëm gjykues apo kryetari i trupit gjykues edhe pa propozimin e palëve shqyrton nëse ende ekzistojnë arsyet për paraburgim dhe merr aktvendim për vazhdimin ose heqjen e paraburgimit. Kundër aktvendimit palët kanë të drejtë ankese. Neni 189, paragrafët 3. dhe 4. të këtij Kodi zbatohen përshtatshmërisht.

Neni 367

Paraburgimi pas shpalljes së aktgjykimit

1. Me rastin e marrjes së aktgjykimit me të cilin i akuzuari dënohet me burgim, gjyqtari i vetëm gjykues ose trupi gjykues:

1.1. cakton, vazhdon paraburgim kur ekzistojnë kushtet nga neni 187 paragrafi 1. i këtij Kodi; ose

1.2. ndërprejnë paraburgimin nëse i akuzuari ndodhet në paraburgim kur pushojnë së ekzistuari shkaqet për të cilat është paraburgosur.

2. Nëse gjyqtari i vetëm gjykues ose trupi gjykues shqipton dënim prej pesë (5) ose më shumë vjet burg të akuzuarit ia cakton paraburgimin, nëse ai nuk gjendet në paraburgim, ose ia vazhdon atë kur i akuzuari gjendet në paraburgim.

Pranueshmëria e kërkesës

52. Gjykata së pari shqyrton nëse janë përmbushur kriteret për pranueshmëri, të përcaktuara në Kushtetutë, dhe më tej të parapara në Ligj dhe të përcaktuara në Rregullore të punës.

53. Në këtë drejtim, Gjykata i referohet paragrafëve 1 dhe 7, të nenit 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, i cili përcakton:

*“1. Gjykata Kushtetuese vendos vetëm për rastet e ngritura para gjykatës në mënyrë ligjore nga pala e autorizuar.
[...]*

“7. Individët janë të autorizuar të ngrenë shkeljet nga autoritetet publike të drejtave dhe lirive të tyre individuale, të garantuara me Kushtetutë, mirëpo vetëm pasi të kenë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj.”

54. Gjykata gjithashtu shqyrton nëse parashtruesi i kërkesës ka përmbushur kriteret e pranueshmërisë, siç përcaktohen me Ligj. Në lidhje me këtë, Gjykata së pari i referohet nenit 47 [Kërkesa individuale], 48 [Saktësimi i kërkesës] dhe 49 [Afatet] të Ligjit, të cilët përcaktojnë:

Neni 47
[Kërkesa individuale]

“1. Çdo individ ka të drejtë të kërkojë nga Gjykata Kushtetuese mbrojtje juridike në rast se pretendon se të drejtat dhe liritë e tij individuale të garantuara me Kushtetutë janë shkelur nga ndonjë autoritet publik.”

2. Individit mund të ngre kërkesën në fjalë vetëm pasi që të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj.”

Neni 48
[Saktësimi i kërkesës]

“Parashtruesi i kërkesës ka për detyrë që në kërkesën e tij të qartësoj saktësisht se cilat të drejta dhe liri pretendon se i janë cenuar dhe cili është akti konkret i autoritetit publik të cilin parashtruesi dëshiron ta kontestoj.”

Neni 49
[Afatet]

“Kërkesa parashtrohet brenda afatit prej katër (4) muajsh. Afati fillon të ecë nga dita kur parashtruesit i është dorëzuar vendimi gjyqësor... .”

55. Për sa i përket përmbushjes së këtyre kërkesave, Gjykata konstaton se parashtruesi i kërkesës është palë e autorizuar, i cili konteston një akt të një autoriteti publik, gjegjësisht Aktgjykimin e Gjykatës Supreme të Kosovës Pml. nr. 357/2017, të 22 dhjetorit 2017, pasi i ka shteruar të gjitha mjetet juridike. Parashtruesi i kërkesës gjithashtu ka sqaruar të drejtat dhe liritë që ai pretendon se i janë shkelur, në pajtim me kërkesat e nenit 48 të Ligjit, dhe ka dorëzuar kërkesën në pajtim me afatin e përcaktuar në nenin 49 të Ligjit.
56. Përveç kësaj, Gjykata shqyrton nëse parashtruesi i kërkesës ka përmbushur kriteret e pranueshmërisë të përcaktuara në rregullin 39 [Kriteret e pranueshmërisë] të Rregullores së punës. Rregulli 39 (1) (d) i Rregullores së punës përcakton kriteret në bazë të së cilave Gjykata mund të shqyrtojë

kërkesën, duke përfshirë kriterin që kërkesa të mos jetë qartazi e pabazuar. Rregulli 39 (1) (d), në mënyrë specifike përcakton që:

Rregulli 39
Kriteret e pranueshmërisë

(1) Gjykata mund ta konsiderojë një kërkesë të pranueshme nëse:

[...]

(d) kërkesa qartëson saktësisht dhe në mënyrë adekuate paraqet faktet dhe pretendimet për shkelje të të drejtave apo dispozitave kushtetuese.

57. Në lidhje me këtë, pasi që shqyrtoi pretendimet e parashtruesit të kërkesës, Gjykata konsideron se kërkesa ngre çështje serioze të fakteve dhe të ligjit të cilat janë të një kompleksiteti të tillë sa që përcaktimi i tyre duhet të varet nga shqyrtimi i meritave.
58. Gjykata në fund vlerëson se kjo kërkesë është e pranueshme në kuptim të rregullit 39 (1) (d) të Rregullores së punës, dhe se nuk është e papranueshme në asnjë bazë tjetër të përcaktuar me Rregulloren e punës (shih, rastet e GJEDNJ-së, rasti *A dhe B kundër Norvegjisë*, [DHM], kërkesat nr. 24130/11 dhe 29758/11, Aktgjykimi i 15 nëntorit 2016, paragrafi 55, rastin *Alimuçaj kundër Shqipërisë*, kërkesa nr. 20134/05, Aktgjykimi i 9 korrikut 2012, paragrafin 144, si dhe shih rastet e Gjykatës, rasti nr. KI132/15, *Manastiri i Deçanit*, Aktgjykim i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës i 20 majit 2016 dhe rastin KI97/16, parashtrues *IKK Classic*, Aktgjykim i datës 9 janar 2018, paragrafi 38).

Meritat e kërkesës

59. Parashtruesi i kërkesës pretendon se vazhdimi i paraburgimit të tij i shkel të drejtat e tij të garantuara me nenin 29 dhe nenin 31 të Kushtetutës.

I. Përkitazi me pretendimin e parashtruesit të kërkesës për shkelje të nenit 29 të Kushtetutës

60. Në lidhje me pretendimin e tij për shkelje të nenit 29 të Kushtetutës, parashtruesi i kërkesës thekson, se “*qëndrimi edhe më tutje i të pandehurit nën masën e paraburgimit është shkelje e të gjitha të drejtave themelore të përcaktuara si me akte vendore gjithashtu edhe me konventa ndërkombëtare [...].*”
61. Gjykata fillimisht thekson se të drejtat dhe standardet që duhet garantuar në rastin e privimit nga liria janë interpretuar gjerësisht nga Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut (në tekstin e mëtejshëm: GJEDNJ) përmes praktikës së saj gjyqësore, në harmoni me të cilën, Gjykata bazuar në nenin 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] të Kushtetutës, është e detyruar të interpretojë të drejtat dhe liritë themelore të garantuara me Kushtetutë.
62. Prandaj, përkitazi me pretendimet për shkelje të nenit 29 të Kushtetutës në lidhje me nenin 5 të KEDNJ-së, Gjykata i referohet parimeve dhe standardeve të

përcaktuara në praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së që kanë të bëjnë me caktimin dhe kohëzgjatjen e paraburgimit.

1. Kriteret e përcaktuara lidhur me caktimin e paraburgimit

63. Në këtë drejtim, Gjykata rikujton që, për të qenë në përputhje me Kushtetutën dhe KEDNJ, arrestimi ose heqja e lirisë duhet të bazohet në një nga arsyet për heqjen e lirisë të parapara në nenin 29, paragrafin 1, të Kushtetutës në lidhje me nenin 5 të KEDNJ-së.

64. Gjykata rikujton nenin 29, paragrafin 1, pikat 1 dhe 2, të Kushtetutës që përcakton:

1. Secilit i garantohet e drejta e lirisë dhe sigurisë. Askush nuk mund të privohet nga liria me përjashtim të rasteve të parapara me ligj dhe me vendim të gjykatës kompetente, si në vijim:

(1) pas shpalljes së dënimit me burgim për kryerjen e veprës penale;
(2) për dyshim të bazuar për kryerje të veprës penale, vetëm kur privimi nga liria me një bazë të arsyeshme konsiderohet i domosdoshëm për të parandaluar kryerjen e një veprë tjetër penale dhe vetëm për një periudhë të shkurtër kohore para gjyqimit në mënyrën e përcaktuar me ligj;

[...].”

65. Gjykata vëren, se në bazë të nenit 29, paragrafit 1, pikës 2 të Kushtetutës dhe nenit 5. 1 (c) të KEDNJ-së, privimi i lirisë mund të bëhet në rast të dyshimit të bazuar për kryerjen e veprës penale, dhe kur një gjë e tillë konsiderohet e domosdoshme për të parandaluar kryerjen e një veprë tjetër penale ose largimin pas kryerjes së saj.

66. Prandaj, Gjykata thekson që për të qenë në përputhje me Kushtetutën dhe KEDNJ-në, caktimi i paraburgimit, duhet të ketë mbështetje në njërin nga bazat për privimin e lirisë të përcaktuara me nenin 29 të Kushtetutës në lidhje me nenin 5, paragrafin 1 (c) të Konventës.

67. GJENDJ, në praktiken e saj gjyqësore, ka përcaktuar tri kriteret themelore, që duhet ekzaminuar për të vlerësuar nëse privimi i lirisë, është i ligjshëm dhe jo arbitrar (shih rastin e GJEDNJ-së, *Merabishvili kundër Gjeorgjisë*, [DHM] kërkesa nr. 72508/13, Aktgjykim i 28 nëntorit 2017, paragrafi 183).

68. Së pari, duhet të ekzistoj "dyshimi i bazuar" që një person i privuar nga liria ka kryer një vepër penale (shih rastin e GJEDNJ-së, *Merabishvili kundër Gjeorgjisë*, [DHM] kërkesa nr. 72508/13, Aktgjykim i 28 nëntorit 2017, paragrafi 184). Së dyti, qëllimi i privimit të lirisë "është që në parim duhet të jetë në funksion të zbatimit të procedurës penale" (shih, rastin e Gjykatës KI63/17, parashtrues *Lutfi Dervishi*, Aktvendim për Papranueshmëri i 16 nëntorit 2017, paragrafi 57, shih po ashtu rastin e GJEDNJ-së, *Ostendorf kundër Gjermanisë*, nr. 15598/08, Aktgjykimi i 7 marsit 2013, paragrafi 68), dhe që për më tepër, duhet të jetë proporcional, në kuptimin që duhet të jetë i nevojshëm "për të

siguruar paraqitjen e personit të afektuar para autoriteteve kompetente përkatëse” (shih, rastin e Gjykatës KI63/17, parashtrues *Lutfi Dervishi*, Aktvendim për Papranueshmëri i 16 nëntorit 2017, paragrafi 57, shih po ashtu rastin e lartcekur të GJEDNJ-së *Merabishvili kundër Gjeorgjisë*, paragrafi 185). Së treti, privimi i lirisë apo caktimi i paraburgimit duhet të jetë bërë duke ndjekur procedurën e përcaktuar me ligj (shih rastin e lartcekur të GJEDNJ-së *Merabishvili kundër Gjeorgjisë*, paragrafi 186).

1.1. Zbatimi i kriterëve lidhur me caktimin e paraburgimit në rastin e parashtruesit të kërkesës

69. Duke u bazuar në atë që u theksua më lart, Gjykata vëren që caktimi i paraburgimit në fjalë, është i bazuar në nenin 29.1.2 të Kushtetutës në lidhje me nenin 5.1 (c) të KEDNJ-së.

2. Parimet e përgjithshme lidhur me paraburgimin në pritje të gjykimit

70. Fillimisht, Gjykata thekson se përkitazi me kriteret themelore ligjore në lidhje me mbajtjen në paraburgim në pritje të dënimit do t’iu referohet parimeve dhe standardeve të përcaktuara në praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së, brenda kuptimit të nenit 29 të Kushtetutës dhe nenit 5 të KEDNJ-së. Specifikisht, në kontekstin e rastit të parashtruesit, gjykata do ta fokusohet në parimet dhe standardet e GJEDNJ-së në kuptim të nenit 29, paragrafit 1, pikës 2 të Kushtetutës dhe nenit 5, paragrafit 3 të KEDNJ-së, që kanë të bëjnë me paraburgimin në pritje të gjykimit.
71. Gjykata, thekson se në përcaktimin e kohëzgjatjes së paraburgimit në pritje të gjykimit sipas nenit 29, paragrafit 1, pikës 2 të Kushtetutës, në lidhje me nenin 5, paragrafit 3 të KEDNJ-së, periudha e paraburgimit fillon ditën kur i akuzuari merret në paraburgim dhe mbaron në ditën kur është liruar apo gjykata e shkallës së parë ka vendosur në lidhje me aktakuzën (shih rastet e GJEDNJ-së, *Šturtecký kundër Sllovakisë*, kërkesa nr. 55844/12, Aktgjykim i 5 qershorit 2018, paragrafi 55; *Solmaz kundër Turqisë*, kërkesa nr. 27561/02, Aktgjykim i 16 janarit 2017, paragrafët 23 dhe 24).
72. Gjykata duke iu referuar nenit 29, paragrafit 1, pikës 2 të Kushtetutës dhe nenit 5, paragrafit 3 të KEDNJ-së, thekson se dyshimi i bazuar që një person i privuar nga liria ka kryer një vepër penale konsiderohet si elementi thelbësor për caktimin e paraburgimit dhe/apo për vazhdimin e paraburgimit në pritje të gjykimit.
73. GJEDNJ, në praktikën e saj ka nënvizuar se arsyeshmëria e një periudhe kohore të kaluar në paraburgim nuk mund të vlerësohet në terma abstraktë, por duhet të vlerësohet mbi bazën e fakteve të secilit rast individual dhe sipas karakteristikave specifike të rastit. Vazhdimi i paraburgimit mund të justifikohet në një rast të caktuar vetëm nëse ka dëshmi të një kërkesë reale të interesit publik, e cila pavarësisht prezumimit të pafajësisë, është e një peshe më të madhe se norma për respektimin e lirisë individuale, e përcaktuar në nenin 5 të KEDNJ-së (shih, rastin e GJEDNJ-së, *Buzadji kundër Moldovës*, kërkesa nr. 23755/07,

Aktgjykim i 5 korrikut 2016, paragrafi 90, shih po ashtu rastin *Labita kundër Italisë*, [DHM], kërkesa nr. 26772/95, paragrafi 152, si dhe rastin *Kudla kundër Polonisë* [DHM], kërkesa nr. 30210/96, paragrafi 110).

74. Sipas praktikës dhe vlerësimit të GJEDNJ-së nuk ekziston një afat kohor i caktuar që do të mund të aplikohet si standard për secilin rast (shih rastin e GJEDNJ-së *McKay kundër Mbretërisë së Bashkuar*, [DHM] kërkesa nr. 543/03, Aktgjykim i 3 tetorit 2006, paragrafët 41-45).
75. GJEDNJ-a nënvizon që gjykatat vendore duhet të shqyrtojnë dhe përcaktojnë se përveç dyshimit të bazuar ekzistojnë edhe arsye tjera, të cilat vazhdojnë ta justifikojnë paraburgimin në pritje të gjykimit (shih rastet e GJEDNJ-së, rastin *Letellier kundër Francës*, kërkesa nr. 12369/86, Aktgjykimi i 26 qershorit 1991, paragrafi 35; dhe rastin *Yağcı dhe Sargın kundër Turqisë*, kërkesat nr. 16419/90 dhe 16426/90, Aktgjykim i 8 qershorit 1995, paragrafi 50).
76. Kësisoj, gjykatat vendore duhet të shqyrtojnë dhe adresojnë të gjitha rrethanat të cilat flasin në favor apo kundër masës së paraburgimit (gjegjësisht ekzistimit të interesit publik në atë kuptim), duke u kujdesur njëkohësisht edhe për prezumimin e pafajësisë. Pikërisht në bazë të arsyetimeve që japin gjykatat vendore, GJEDNJ vlerëson nëse ka ndodhur shkelja e nenit 5, paragrafit 3 të KEDNJ (shih *Peša kundër Kroacisë*, Aktgjykimi i GJEDNJ i 8 prillit 2010, paragrafi 91; dhe *Perica Oreb kundër Kroacisë*, Nr. 20824/09, paragrafi 107).
77. Si rrjedhojë, GJEDNJ në praktikën e saj gjyqësore ka përcaktuar katër arsye themelore të rëndësishme për vazhdimin e paraburgimit, përkatësisht: 1) rrezikun e arratisjes; 2) ndërhyrjen në gjykatë; 3) parandalimin e krimit; dhe 4) nevojën për të ruajtur rendin publik (shih rastet e GJEDNJ-së, rastin *Tiron kundër Rumanisë*, kërkesa nr. 17689/03, Aktgjykimi i 7 prillit 2009, paragrafi 37; rastin *Smirnova kundër Rusisë*, kërkesa nr. 46133/99 dhe 48183/99, Aktgjykimi i 24 korrikut 2003, paragrafi 59; rastin *Piruzyan kundër Armenisë*, kërkesa nr. 33376/07, Aktgjykimi i 26 shtatorit 2012, paragrafi 94).
78. Gjithashtu, GJEDNJ në praktikën e saj gjyqësore ka pohuar vazhdimisht se ekzistenca e dyshimit të bazuar që i paraburgosuri është kryes i veprës penale është thelbësore (*conditio sine qua non*) për vazhdimin e paraburgimit, por jo e mjaftueshme pas një periudhe të caktuar kohore (shih rastet e GJEDNJ, rastin *Stögmüller kundër Austrisë*, kërkesa nr. 1602/62, Aktgjykimi i 10 nëntorit 1969 dhe rastin *Clooth kundër Belgjikës*, kërkesa nr. 12718/87, Aktgjykimi i 12 dhjetorit 1991, paragrafi 36).
79. Megjithatë, sipas GJEDNJ-së, këto arsye themelore, mbi bazën e të cilave mund të vendoset masa e paraburgimit, duhet të shqyrtohen dhe vendosen në frymën e detyrimit të autoriteteve përgjegjëse publike që të kenë parasysh edhe masat tjera alternative për sigurimin e pranisë së të pandehurit në funksion të përbylljes me sukses të procedurës penale respektive. (shih, rasti i GJEDNJ-së *Idalov kundër Rusisë*, kërkesa nr. 5826/03, Aktgjykimi i 22 majit 2012, paragrafi 40).
80. Në lidhje me këtë, dhe, në pajtim me parimet e zhvilluara nga GJEDNJ, arsyetimi i vendimit të gjykatave për vazhdimin e paraburgimit në pritje të dënimit duhet

të jetë gjithnjë evident, përkatësisht të jetë një arsyetim i detajuar dhe i bazuar në të gjitha faktet dhe rrethanat e rastit. Në këtë kontekst, GJEDNJ në mënyrë të vazhdueshme ka nënvizuar se *“vetëm duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të ketë një kontroll publik të administrimit të drejtësisë”* (shih rastet e GJEDNJ-së: *Suominen kundër Finlandës*, Kërkesa nr. 37801/97, Aktgjykim i 1 korrikut 2003 paragrafi 37, *Tase kundër Rumanisë*, kërkesa nr. 29761/02, Aktgjykimi i 10 qershorit 2008, paragrafi 41).

81. Në dritën e kësaj që u theksua më lartë, GJEDNJ po ashtu ka konstatuar se *“zgjatja pothuajse automatike e paraburgimit është në kundërshtim me garancitë e përcaktuara”* në nenin 5, paragrafin 3 të KEDNJ-së (shih, *mutatis mutandis*, rastin e cituar më lartë *Tase kundër Rumanisë*, paragrafi 40). Prandaj, GJEDNJ ka vlerësuar se edhe nëse arsyet e lartcekura kanë ekzistuar në momentin e caktimit të paraburgimit, natyra e këtyre arsyeve apo rrethanave mund të ndryshojë me kalimin e kohës (shih rastin e cituar më lartë të GJEDNJ-së, *Merabishvili kundër Gjeorgjisë*, paragrafi 234).

2.1 Zbatimi i kriterëve të GJEDNJ-së në lidhje me vazhdimin e paraburgimit në pritje të gjykit në rastin e parashtruesit të kërkesës

82. Në vijim, bazuar në shpjegimin e mësipërm të parimeve kryesore të praktikës gjyqësore të GJEDNJ-së, Gjykata do të shqyrtojë nëse parashtruesi i kërkesës ka dëshmuar dhe mbështetur mjaftueshëm pretendimet për shkeljen e garancive procedurale të përcaktuara në Kushtetutë dhe KEDNJ lidhur me vazhdimin e paraburgimit të tij.
83. Fillimisht, Gjykata rithekson që paraburgimi i parashtruesit të kërkesës është i bazuar në nenin 29, paragrafin 1, pikën (2) të Kushtetutës dhe nenin 5, paragrafin 3 të KEDNJ-së, gjegjësisht paraburgimit në pritje të gjykit.
84. Gjykata rikujton se parashtruesi i kërkesës pretendon se *“qëndrimi edhe më tutje i të pandehurit nën masën e paraburgimit është shkelje e të gjitha të drejtave themelore të përcaktuara si me akte vendore gjithashtu edhe me konventa ndërkombëtare [...]”*. Më tej, parashtruesi i kërkesës pretendoi se pas tetë (8) viteve në paraburgim *“ka pushuar çdo arsye për të cilin është caktuar ky paraburgim.”*
85. Prandaj, sa i përket pretendimit të parashtruesit të kërkesës se vendimet që kanë të bëjnë me vazhdimin e paraburgimit të tij janë nxjerrë në kundërshtim me nenin 29 të Kushtetutës, Gjykata fillimisht do ti referohet periudhës së mbajtjes së parashtruesit të kërkesës në paraburgim në pritje të gjykit, në kuptim të nenit 29, paragrafit 1, pikës 2 të Kushtetutës, në lidhje me nenin 5, paragrafin 3 të KEDNJ-së dhe kriteret e përcaktuara në praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së.

(a) mbajtja e parashtruesit të kërkesës në paraburgim në pritje të gjykit

86. Në rastin konkret, Gjykata vëren se parashtruesi i kërkesës, pas arrestimit të tij, me datë 31 korrik 2010 është vendosur në paraburgim. Paraburgimi i tij në pritje të gjykit zgjati deri më 3 shtator 2012, kur Gjykata e Qarkut mori vendimin

[Aktgjykimi P. Nr. 137/2011, i 3 shtatorit 2012], me të cilin parashtruesi ishte shpallur fajtor dhe ishte dënua me burgim.

87. Gjykata rikujton që kundër Aktgjykimit të lartcekur të Gjykatës së Qarkut, parashtruesi kishte parashtruar ankesë. Gjykata e Apelit përmes Aktvendimit PAKR. nr. 100/2013, më 26 nëntor 2013, aprovoi ankesën e parashtruesit të kërkesës, anuloi aktgjykimin e Gjykatës së Qarkut dhe e ktheu çështjen në Gjykatën Themelore për rigjykim.
88. Në lidhje me këtë, Gjykata vëren se gjatë periudhës ndërmjet 3 shtatorit 2012 dhe 26 nëntorit 2013, përkatësisht pas Aktgjykimit të Gjykatës së Qarkut deri në marrjen e Aktvendimit të Gjykatës së Apelit për ta kthyer çështjen penale për rishqyrtim në Gjykatën Themelore, paraburgimi i parashtruesit të kërkesës nuk bie brenda paraburgimit në kuptim të nenit 29, paragrafit 1, pikës 2 të Kushtetutës dhe nenit 5, paragrafit 3 të KEDNJ-së.
89. Prandaj, Gjykata konsideron se gjatë periudhës ndërmjet 3 shtatorit 2012 dhe 26 nëntorit 2013, paraburgimi i parashtruesit ishte paraburgim pas aktgjykimit dënues në kuptim të nenit 29, paragrafit 1, pikës 1, të Kushtetutës dhe nenin 367 [Paraburgimi pas shpalljes së Aktgjykimit], paragrafit 2 të KPPK-së.
90. Gjykata, rikujton se Gjykata e Apelit me Aktvendimin PAKR. nr. 100/2013, të 26 nëntorit 2013, përmes së cilit e ktheu çështjen penale në Gjykatën Themelore për rishqyrtim, gjithashtu vendosi ta vazhdojë paraburgimin e parashtruesit të kërkesës.
91. Bazuar në atë si më sipër, Gjykata vëren se periudha e dytë e paraburgimit në pritje të gjykimit në kuptim të nenit 29, paragrafit 1, pikës 2 të Kushtetutës, në lidhje me nenin 5, paragrafin 3 të KEDNJ-së, ka filluar më 26 nëntor 2013 dhe ka vazhduar deri me datën e nxjerrjes së Aktgjykimit të Gjykatës Themelore në Ferizaj [PKR nr. 155/15], të 6 prillit 2018, me të cilin parashtruesi i kërkesës ishte shpallur fajtor dhe ishte dënua me burgim efektiv.
92. Rrjedhimisht, që nga 26 nëntori 2013 deri më 6 prill 2018 [data kur është nxjerrë Aktgjykimit të Gjykatës Themelore në Ferizaj [PKR nr. 155/15], paraburgimi i parashtruesit të kërkesës në pritje të gjykimit të rastit të tij ishte vazhduar çdo dy muaj nga Gjykata Themelore në Ferizaj.

(b) Vlerësimi në lidhje me arsyetimin për vazhdim të paraburgimit në pritje të gjykimit

93. Në rastin konkret, Gjykata fillimisht rikujton se KPPK, përkatësisht neni 187, përcakton procedurën dhe kriteret ligjore për caktimin e masës së paraburgimit, përfshirë: 1) ekzistimin e “dyshimit të bazuar”; 2) përmbushjen e kushteve për vazhdimin e paraburgimit që duke marrë për bazë rrethanat e kryerjes së veprës penale ekziston rreziku që parashtruesi i kërkesës mund të përsërisë veprën penale; si dhe 3) masat më të buta për sigurimin e pranisë së të pandehurit janë të pamjaftueshme për të siguruar praninë e personit të tillë, të parandalojë përsëritjen e veprës penale dhe të sigurojë zbatimin e suksesshëm të procedurës penale (shih, po ashtu, rastin e Gjykatës KI63/17, parashtrues *Lutfi Dervishi*, Aktvendim për Papranueshmëri i 16 nëntorit 2017, paragrafi 68).

94. Gjykata rikujton se GJEDNJ po ashtu ka përcaktuar katër arsye themelore të rëndësishme për vazhdimin e paraburgimit të personave në pritje të gjykimit, përkatësisht: 1) rrezikun e arratisjes; 2) ndërhyrje në gjykatë; 3) parandalimi i krimit; 4) nevoja për të ruajtur rendin publik (shih rastet e lartëckura të GJEDNJ-së, rastin *Tiron kundër Rumanisë*, paragrafi 37; rastin *Smirnova kundër Rusisë*, paragrafi 59; dhe rastin *Piruzyan kundër Armenisë*, paragrafi 94).
95. Megjithatë, sipas GJEDNJ-së, këto baza të paraburgimit duhet të shqyrtohen dhe shihen së bashku me mundësinë e shqyrtimit të masave tjera, të parapara me dispozitat e Kodit të Procedurës Penale.
96. Në rastin e parashtruesit të kërkesës, Gjykata rikujton se Gjykata Themelore në Ferizaj duke iu referuar nenit 187 të KPPK-së konstatoi se përveç që ekziston dyshimi i bazuar për kryerjen e veprës penale, po ashtu konstatoi se ka bazë ligjore për vazhdimin e paraburgimit për arsyet si në vijim: 1) marrë për bazë peshën e rëndë të veprës penale; 2) mënyrën e kryerjes së veprës penale dhe rrethanat dhe mjedisin në të cilat është kryer vepra penale; 3) faktin se ende janë të acaruar marrëdhëniet në mes të familjes së parashtruesit të kërkesës dhe familjes së viktimës; dhe se 4) ekziston rreziku se me lëshimin e parashtruesit të kërkesës në liri mund të vijë deri te përsëritja e veprës penale ose veprave të ngjashme.
97. Këtë arsyetim të Gjykatës Themelore e kanë vërtetuar edhe Gjykata e Apelit, si dhe Gjykata Supreme përmes Aktgjykimit të kontestuar.
98. Gjykata rikujton Aktgjykimin e kontestuar të Gjykatës Supreme, në të cilin është dhënë arsyetimi në vijim:

“Sipas vlerësimit të kësaj gjykate pretendimet e mësipërme janë të pabazuara ngase në këtë çështje penalo juridike nga shkresat e lendes, kryesisht nga kallëzimi penal, procesverbalet mbi marrjen në pyetje të dëshmitarëve, si dhe provat tjera të mbledhura në bazë të cilave është ngritur aktakuza rezulton se ekziston dyshimi i bazuar se i pandehuri është kryerës i veprës penale, me çka janë plotësuar kushtet ligjore nga neni 187 par.1 nën par.1.1 të KPPK për vazhdimin e paraburgimit, kurse a do të argumentohen këto fakte do të vlerësohet në fazat e mëtejme të procedurës penale.

Gjithashtu, kjo Gjykatë vlerëson se ka bazë ligjore për vazhdimin e paraburgimit konform nenit 187 par. 1 nënpar. 1.2 pika 1.2.3 të KPPK-së, duke pasur parasysh peshën e rëndë të veprës penale, mënyrën e kryerjes së veprës penale, rrethanat dhe ambientin në të cilat është kryer vepra penale, e sidomos faktin se ende janë të acaruar marrëdhënien në mes të familjes së pandehurit Fahri Deçani dhe familjes së të ndjerit [B.K.], lë të besohet se me lëshuarjen e të pandehurit në liri mund të vijë deri te përsëritja e veprës penale.”

99. Në lidhje me këtë, Gjykata vëren se në lidhje me vazhdimin e paraburgimit ndaj parashtruesit të kërkesës Gjykata Supreme përveç që vërtetoi arsyetimin dhe konstatimin e gjykatës së shkallës së parë dhe asaj të dytë, përdori saktësisht të

njëtin arsyetim sikurse ai i dhënë me Aktvendimin e sipërcekur të Gjykatës Themelore PKR. Nr. 155/15, të 24 nëntorit 2017.

100. Në këtë kuptim, sa u përket arsytetimeve të gjykatave të rregullta lidhur me çështjen e paraburgimit, Gjykata konstaton se pesha e akuzës për veprën penale të kryer dhe mundësia e kryerjes së serishme të veprës penale, mund të jenë faktorë të rëndësishëm në vazhdimin e paraburgimit, porse në vetvete nuk mund të jenë arsye për tejzgjatjen e paraburgimit. Sipas praktikës gjyqësore të GJEDNJ-së, mundësia e përsëritjes së veprës penale duhet të bazohet në fakte konkrete dhe po ashtu të marrë parasysh edhe parimin e prezumimit të pafajësisë (shih rastin *Perica Oreb kundër Kroacisë*, Aktgjykimi i GJEDNJ i 13 tetorit 2013, paragrafi 113).
101. Gjykata gjithashtu vë në pah se argumenti i dhënë në vendimet e tri gjykatave të rregullta *“sidomos faktin se ende janë të acaruar marrëdhëniet në mes të familjes së pandehurit Fahri Deçani dhe familjes së të ndjerit [B.K.], lë të besohet se me lëshuarjen e të pandehurit në liri mund të vijë deri te përsëritja e veprës penale”*, nuk mund të jetë pafundësisht bazë për vazhdimin e paraburgimit. Për më tepër, duhet theksuar se siç është përcaktuar edhe në praktikën gjyqësore të GJEDNJ, *“njëra ndër obligimet themelore pozitive të shteteve ku zbatohet KEDNJ është që autoritetet përgjegjëse shtetërore kanë për detyrë të garantojnë të drejtën për jetë përmes sanksionimit të legjislacionit penal efektiv dhe krijimin e mekanizmave ligj-zbatues me qëllim të parandalimit të cenimit të individit dhe gjithashtu, edhe detyrimin që të marrin masa paraprake dhe praktike për të mbrojtur individin, jeta e të cilit vihet në rrezik nga veprimet kriminale të individëve të tjerë”*(shih *Osman kundër Mbretërisë së Bashkuar*, Aktgjykimi i GJEDNJ i 28 tetorit 1998, paragrafi 115).
102. Gjykata arrin në përfundimin që kryesisht gjatë vitit 2017 vazhdimi i paraburgimit ndaj parashtruesit nga Gjykata Themelore pushoi të jetë i bazuar në arsyetim relevant dhe të mjaftueshëm. Konkretisht, Gjykata gjen se Gjykata Themelore në pesë Aktvendimet e saj të fundit (të 30 marsit 2017; të 29 majit 2017; të 27 korrikut 2017; të 26 shtatorit 2017; të 24 nëntorit 2017) në vazhdimësi kishte dhënë arsyetimin identik.
103. Në lidhje me këtë, Gjykata vë në dukje se GJEDNJ ka gjetur shkelje të nenit 5 (3) të KEDNJ-së në një numër të madh rastesh në të cilat gjykatat vendase kishin përdorur formulime stereotipe për vazhdimin e paraburgimit, pa marrë parasysh dhe pa argumentuar bindshëm nevojën e vazhimit të paraburgimit mbi bazën e fakteve dhe rrethanave specifike të rastit (shih, *Orban kundër Kroacisë*, Aktgjykimi i GJEDNJ i 19 dhjetorit 2013, paragrafi 59; *Sulaoja kundër Estonisë*, Nr. 55939/00, 15 shkurt 2005, paragrafi 64; *Tsarenko kundër Rusisë*, Nr. 5235/09, 3 mars 2011, paragrafi 70).
104. Prandaj, Gjykata vlerëson se arsyetimi i Gjykatës Themelore në këto Aktvendime, i konfirmuar nga Gjykata Apelit dhe ajo Supreme përmes Aktgjykimit të kontestuar është një arsyetim i përgjithësuar dhe jo mjaftueshëm i arsyetuar, ku qartësisht mungon një analizë dhe vlerësim i argumentuar dhe bindës i fakteve dhe rrethanave konkrete të rastit.

105. Për më tepër, gjykatat e rregullta dështuan të ofrojnë arsyetim konkret dhe të mjaftueshëm se pse vazhdimi i paraburgimit në pritje të gjykimit ndaj parashtruesit të kërkesës ishte i domosdoshëm dhe pse masat alternative nuk ishin të aplikueshme në rastin e parashtruesit të kërkesës.
106. Prandaj, një arsyetim dhe elaborim i mirëfilltë i të gjitha rrethanave konkrete, përfshirë edhe arsyetimin e detajuar se pse masat tjera alternative nuk mund të gjenin zbatim në rastin e parashtruesit të kërkesës do të ishin dëshmi e qartë e vlerësimit të individualizuar në përputhje me specifikat e rastit, si dhe arsyeime të qëndrueshme për nevojën e vendosjes sikurse me rastin e vendimeve të kontestuara të gjykatave të rregullta, lidhur me vazhdimin e paraburgimit ndaj parashtruesit të kërkesës në pritje të gjykimit.
107. Andaj, edhe nëse arsytet për vazhdimin e paraburgimit vazhdojnë të jenë ende të pranishme, Gjykata rithekson se këto arsye secilën herë kërkojnë një shqyrtim të vazhdueshëm dhe të individualizuar në përputhje me specifikat e rastit konkret, pasi që natyra e këtyre arsyeve apo rrethanave të cilat në fillim kanë justifikuar caktimin dhe/apo vazhdimin e paraburgimit mund të ndryshojnë me kalimin e kohës.
108. Në lidhje me këtë, Gjykata duke rikujtuar praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së e cila ka konstatuar se *“zgjatja pothuajse automatike e paraburgimit është në kundërshtim me garancitë e përcaktuara”* në nenin 5, paragrafin 3 të KEDNJ-së (shih, *mutatis mutandis*, Rasti i GJEDNJ-së i cituar më sipër *Tase kundër Rumanisë*, paragrafi 40), vlerëson se mungesa e arsytimit konkret dhe të detajuar, si dhe vazhdimi i paraburgimit në pritje të gjykimit nga gjykatat e rregullta me arsyetimin e njëjtë nuk është në pajtim me parimet dhe standardet e vendosura nga GJENDJ.
109. Rrjedhimisht, Gjykata vlerëson se vazhdimi i paraburgimit ndaj parashtruesit të kërkesës në pritje të gjykimit të tij, i konfirmuar me Aktgjykimin e kontestuar të Gjykatës Supreme Pml. nr. 357/2017, e 22 dhjetorit 2017 përbën shkelje të nenit 29, paragrafit 1, pikës (2) të Kushtetutës, në lidhje me nenin 5, paragrafin 3 të KEDNJ-së.

II. Përkitazi me pretendimin e parashtruesit të kërkesës në lidhje me nenin 31 të Kushtetutës

110. Në lidhje me pretendimin e tij për shkelje të nenit 31 të Kushtetutës, parashtruesi i kërkesës pretendon se *“[...] me vendimet e lartcekura që më shumë se 7 vite i është vazhduar masa e paraburgimit, me pretendimin se ekziston dyshimi i bazuar në fakt [nuk] janë shpërfillur të drejtat e tij themelore kushtetuese, pasi që kësaj lënde tani më nuk po i dihet fundi, se kur do të përfundojë.”*
111. Gjykata vëren se parashtruesi i kërkesës shprehimisht pretendon shkelje të nenit 31 të Kushtetutës për shkak të vazhdimit të paraburgimit ndaj tij çdo dy muaj nga Gjykata Themelore në Ferizaj. Rrjedhimisht, parashtruesi i kërkesës nuk ngriti pretendime për shkelje të nenit 31 të Kushtetutës për shkak se Gjykata Themelore në Pejë, në kuadër të procedurës për gjykim ende nuk kishte vendosur për rastin e tij.

112. Në lidhje me këtë, Gjykata vëren se praktika gjyqësore e GJEDNJ-së sqaroi se shqyrtimi i kërkesave “brenda një kohe të arsyeshme” të paraqitura nga një person që mbahet në paraburgim, që kanë të bëjnë vetëm me fazat e procedurës për të cilat zbatohet neni 5, paragrafi 3 i KEDNJ-së, më saktësisht, prej arrestimit deri te dënimi nga gjykatat, bien vetëm brenda fushëveprimit të nenit 5 dhe jo brenda fushëveprimit të nenit 6 (1) të KEDNJ-së (shih rasti i GJEDNJ-së *Abdoella kundër Holandës*, Kërkesa nr. 12728/87, Aktgjykimi i 25 nëntorit 1992, paragrafi 24).
113. Prandaj, Gjykata vëren se pretendimet e parashtruesit të kërkesës në lidhje me kohëzgjatjen e masës së paraburgimit në pritje të dënimit të tij nuk bien në kuadër të fushëveprimit të nenit 31 të Kushtetutës.

Përfundim

114. Gjykata, në lidhje me pretendimin e parashtruesit të kërkesës për shkelje të nenit 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë] të Kushtetutës, në lidhje me nenin 5 (E drejta për liri dhe siguri) të KEDNJ-së, vlerëson se arsyetimi i Gjykatës Themelore për vazhdimin e paraburgimit, i konfirmuar nga Gjykata Apelit dhe ajo Supreme përmes Aktgjykimit të kontestuar nuk justifikon vendimin e saj për vazhdimin e paraburgimit ndaj parashtruesit të kërkesës. Së këndejmi, gjykatat e rregullta dështuan të ofrojnë arsyetim konkret dhe të mjaftueshëm se pse masat alternative nuk ishin të aplikueshme në rastin e parashtruesit të kërkesës.
115. Gjykata konstaton se Aktgjykimi i kontestuar i Gjykatës Supreme Pml. nr. 357/2017, i 22 dhjetorit 2017 me të cilin u refuzua kërkesa e parashtruesit për mbrojtje të ligjshmërisë kundër Aktvendimit të Gjykatës së Apelit, PN1. nr. 2156/2017, të 6 dhjetorit 2017 dhe Aktvendimit të Gjykatës Themelore në Ferizaj PKR. nr. 155/15, të 24 nëntorit 2017 nuk është në pajtueshmëri me nenin 29, paragrafin 1, pikën (2) të Kushtetutës, në lidhje me nenin 5, paragrafin 3 të KEDNJ-së.
116. Gjykata ka parasysh faktin se parashtruesi i kërkesës është shpallur fajtor dhe është dënuar me burgim efektiv përmes Aktgjykimit të Gjykatës Themelore në Ferizaj [PKR. Nr. 155/15 të 6 prillit 2018], në kuadër të procedurës penale të zhvilluar kundër tij. Në lidhje me këtë, Gjykata rikujton që kjo procedurë nuk ishte objekt i shqyrtimit nga Gjykata, dhe se objekt i shqyrtimit është vetëm vlerësimi i Aktgjykimit të kontestuar të Gjykatës Supreme përkitazi me procedurën e vazhdimin të paraburgimit në pritje të gjykitimit ndaj parashtruesit të kërkesës.
117. Andaj, është e kuptueshme që ky aktgjykim nuk mund të prodhojë asnjë efekt në lidhje me statusin e parashtruesit të kërkesës. Megjithatë, Gjykata vlerëson se është shumë e rëndësishme që përmes këtij Aktgjykimi të Gjykatës Kushtetuese do të vendoset një standard i ri në praktikën gjyqësore në Republikën e Kosovës dhe, rrjedhimisht gjykatat e rregullta, në të ardhmen do të duhet të veprojnë në përputhje me parimet dhe standardet e elaboruara në këtë Aktgjykim, të cilat janë interpretuar në pajtim me praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së.

118. Në këtë kontekst, Gjykata përmes këtij Aktgjykimi përçon në mënyrë të qartë dhe të drejtpërdrejtë kërkesën dhe udhëzimin që duhet t'iu shërbejë gjykatave të rregullta, se për të qenë në përputhje me kërkesat kushtetuese të nenit 29 të Kushtetutës, dhe po ashtu edhe me kërkesat e nenit 5 të KEDNJ-së, siç është interpretuar gjerësisht nga GJEDNJ në praktikën e saj gjyqësore, arsyetimet e tyre për vazhdimin e paraburgimit në pritje të gjykimit duhet të përmbajnë arsyetim të detajuar dhe vlerësim të individualizuar në pajtueshmëri me rrethanat dhe faktet e rastit, ku shpjegohet dhe dëshmohet se pse paraburgimi në pritje të gjykimit është i domosdoshëm dhe se pse masat tjera alternative nuk janë të përshtatshme për zhvillimin e papenguar dhe të suksesshëm të procedurës penale.
119. Gjykata, më tej sqaron se nuk ka autorizime ligjore për caktimin e ndonjë lloji apo mënyre të kompensimit për rastet kur konstaton shkelje të dispozitave respektive kushtetuese, në rastin konkret nenit 29 të Kushtetutës (shih edhe rastin e Gjykatës Kushtetuese në rastin KI108/18, parashtrues Blerta Morina, Aktvendim për Papranueshmëri i 1 tetorit 2019, paragrafi 196). Gjykata po ashtu rikujton që në praktikën e GJEDNJ-së, bazuar në rrethanat specifike të rastit, GJEDNJ konsideron se vet gjetja e shkeljes paraqet "*shpërblim të drejtë*" edhe për dëmin jo-material që një parashtrues mund të ketë pësuar. (Në lidhje me këtë, shih pjesën operative të rastit të GJEDNJ-së, *Roman Zaharov kundër Rusisë*, Aktgjykim i 4 dhjetorit 2015, shih po ashtu rastin e Gjykatës Kushtetuese në rastin KI108/18, parashtrues Blerta Morina, paragrafi 197).
120. Megjithatë, arsyet e theksuara më sipër nuk nënkuptojnë që individët nuk kanë të drejtë të kërkojnë dëmshpërblim nga autoritetet publike në rast të konstatimit të shkeljes së të drejtave dhe lirive të tyre bazuara në ligjet e zbatueshme në Republikën e Kosovës (shih rastin e Gjykatës Kushtetuese në rastin KI108/18, parashtrues Blerta Morina, Aktvendim për Papranueshmëri i 1 tetorit 2019, paragrafi 197).

PËR KËTO ARSYE

Gjykata, në pajtim me nenin 113.7 të Kushtetutës, në nenin 20 të Ligjit, rregullin 59 (1) të Rregullores së punës, në seancën e saj të mbajtur më 8 tetor 2019:

VENDOS

- I. TA DEKLAROJË njëzëri kërkesën të pranueshme;
- II. TË KONSTATOJË me shumicë se Aktgjykimi i Gjykatës Supreme të Kosovës Pml. nr. 357/2017, i 22 dhjetorit 2017, nuk është në pajtueshmëri me nenin 29 [E Drejta e Lirisë dhe Sigurisë], paragrafi 1, pika (2) të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, në lidhje me nenin 5 (E drejta për liri dhe siguri), paragrafi 3 të Konventës Evropiane për të Drejta të Njeriut;
- III. T'UA KUMTOJË këtë Aktgjykim palëve;
- IV. TA PUBLIKOJË këtë Aktgjykim në Gazetën Zyrtare, në pajtim me nenin 20.4 të Ligjit;
- V. Ky Aktgjykim hyn në fuqi menjëherë.

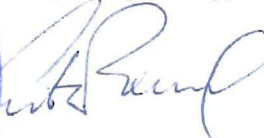
Gjyqtari raportues

Nexhmi Rexhepi

Kryetarja e Gjykatës Kushtetuese

Arta Rama -Hajrizi